

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatálnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetés főlvetetik's pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyar-és Erdélyország: (kinev. 's elsőlépt.'s névm. magy. tud. társaság; legújabb mozgalmak, folyt.; budapesti napló; akadémiai nagy jutalom megosztása, gyáralapító társaság alakítása; szatmári követjelentő gyűlés, Nagybanya vidékén 's Avasságon elhatározott rablás 's öldöklés; b. Vécsey Miklós főispán bucsuvétele Szathmár Rdeitől, a közmunkákruhi ujdontörvény félremagyaráztatása 's iparegyesületi közlemények; honi szobrászat, Mátyás emlékre adakozások.)

Ausztria (nemzetosztályi képviselők az egyetemenél.)
Spanyolország (Narvaez, a mérsék. 's progressista pártok; többrendű új elfogatás; Espartero színleges elvonultsága.)

Anglia (a francia ellenzék és angol politika Franciaország irányában; magas rokonok 's egy törpe család az angol udvarnál; Kennedy kath. püspök nyilatkozata a jótékony alapítványok ügyében; O'Connell 's Matthew atya 'sat.)

Franciaország (követek gyűlöngése Párisban; Sanzet és Dupin kamrai elnökségök; Izabella házassága, adományzási kérdés, követváltoztatás, lyoni munkások emlékirata; marokkai békesszöveg és Abdelkader 'sat.)

Törökország (új vérengzések Albániában; új rendőrség sztabulban; angol követ fellépése 'sat.)

Magyar- és Erdélyország.

Ócs. 's ap. kir. fels. az esztergami főkapitánban Miskolczy Márton kanonok 's püspököt nagyprépostá; Majthényi Antal kanonok 's püspököt olvasó; Németh György kanonokot éneklő; b. Rudnyánszky Sámuel kanonokot órkánokká; Fekete Mihály kanonokot esztergamsz. györgy-mezői prépostá és székesegyházi főesperessé; Kunst József sz. István esztergom vári prépostjává; Weber József kanonokot honf. Tóth Imre kanonokot nógrádi, Lipthay Andor kanonokot barsi 's végre Prybilla Józ. kanonokot saszvári főesperesekké. a esanádi székeskáptalanban megüritült órkánokok s Oltványi István kanonokot, Vajda Ign. Vidor Erdélyországban tábori főpapot pedig a károlyvári székes káptalan kanonokjává, méltóztatott kegy. kinevezni.

Ócs. 's ap. kir. fels. nyiregyházi evang. lelkész Mikuss Sámuel vezetéknévénél 'Miklósfy'ra', Prinz Ignáz k. kincstári számvevőségi díjnokéknak pedig 'Herezegfyre' változtatását kegy. méltóztatott megengedni.

A' ngyu m. kir. udv. Kamara Csefalvay Barnabást, az ó-budai praefectoratusnál első írnoikká, ennek helyébe Radler Andrást ugyanott másodírnoikká; Szabó László díjtalan gyakornokot pedig számtartósági írnoikká; a' pesti kir. sóhivatalnál megüritült pajtárságra pedig Fiby Titusz. vágujhelyi sötiszségi gyakornokot alkalmazá.

A' magyar tudós társaság.

Midőn valamely nemzet a reformok terén tett általános kísérletek sikerét nem látja azon mértékben bekövetkezni, millyenben azt vérmes reményeinek fogva főhangzó ígéretek nyomán elkövetkezőnek erősen hívé 's bizton várá; lejjebb ereszkedik fölesigázott remény-képzetei magasából, 's ott kezdi körül hordozni szeméit, honnan egészen elvonni figyelmét soha nem kell vala, 's honnan ha elhagyá magát bármí varázsígéretek által kaptatni, vágyai teljesülésére számot nem igen tarthat. Leszállunk illyenkor a' gyakorlati élet mezéjére, vagy is inkább hiúsult reményink következtében mint szárny-szegették, kényszerítve vagyunk a' lejjebb boesátkozásra, 's visszatérünk a' honi institúciók körébe, mellyből egy időre kiemelkedve a' végetlen úrben tapogatózva kalandozánk. De bezzeg illyenkor finnyás izlésünk 's elkényeztetett vágyaink adnak is ám dolgot mind magunknak mind a' főálló intézetek kezelésére közvetlenül megbízottaknak; ugy eslekszünk mint azon urfiak tenni szoktak, kik minden szükséges előkészület nélkül merő divat iránti hódolat 's kisszerű hirsomj által sarkaltatva külföldre utaztak, megismerék — természetesen a' hazulról vitt költség segítségével — ennek kényelmét 's fölszedve itt ott néhány általános adatot, miket melleleg legyen mondva itthon nagy időnyereséggel 's kevesebb költséggel nagyobb mennyiségben megszerezhetek volna, ha mint magától értetik, ugy szeretnének tanulni mint utazni, — haza tértükkor csak ugy fitymálják az itthon-ülőket 's már csak azon oknál fogva is, hogy értelmi suprematiájokat, izlésök finomságát és szellemi igényeik magas roptét a' homi maradtakkal éreztessék, itt is ott is hiányokat fődöznek föl, változtatásokat terveznek, elmaradásról szellemszegénységéről beszélnek — 's utóljára látván mi nagy az utáncók bámész serge, elhitetik magokkal hogy aligha mégis nem ragadt rájuk — habár tudtokon kívül is — valami mert különben nem gyakorolnának illy roppant hastást a' nagy tömeg irányában.

Ekként vagyunk az olly reformkísérletek után, mellyek nem a' létező hazai formák természetéből fejlettek 's így azokhoz nem is illeszthetők, hanem a' meglevő honi mellőztével idegen 's távoleső intézvénnyek felületes isméréte által idéztetnek elé. Nem akarom itt mérlegre venni: hány volt azon számtalan politikai reformator között, kik újabb időben az ugynevezett haladás korát teremték — kikre e' nézetek inkább vagy kevesebb nem volnának alkalmazhatók; ezt a' tapasztalásra hagyom 's ennek szülő anyjára a' megvesztegethetlen időre, mert noha nem tartozom azok sorába, kik pusztán eredmény után szokták mérni a' eselekvések értékét, él bennem a' meggyőződés miként a' polit. agitatio terén siker a' eselekvő egyedek e' tekintetheni hivatása 's képességének legesalhatlanabb 's legbiztosabb tanujele. Hogy az ujnál újabb theoriák üdvöt e' honra 's áldást a' nemzetre nem árasztának, mutatja a' mindennapi tapasztalás; e' tapasztalásra támaszkodva leplezetlenül ki merem mondani, hogy azok, kik ez új tanok honunkbai átültetését megkísérték, sőt a' meghonosítás mellett eddig soha nem ismert értelmi és szellemi kítartással küzdöttek, nem bírtak a' főnebb érintetett hivatás minden kellekeivel. Tudhatják ők, mit szándékoznak, meg lehetnek győződve eselekvéseik hasznos sőt szükséges voltáról, 's hogy hazafias akaratjuk kétségbe sem vonható, igen jól tudom; de számításaikból felejtének két első jelentéku tényezőt, feledék az erőket számba venni, mik közremunkálása nélkül dugába kelle dölni legmagasztosb terveiknek, másfelől megtananyira elkörhadtak hívék a' magyar alkotvány ezredéves épületét, hogy az új eszmék megrohanó csapásai alatt e' roskadozó institúciók földrehullását okvetlenül bekövetkezőnek képzelék. Alkalmasint ugy járt e' bátor de tapasztalatlan újító sereg, mint a' harcz tűzébe veterán vezér nélkül betörő ujnecz csapat, melly ha szétrughatá első megrohanása az ellen tábor sorait, képes kivíni a' győzelmet, de ha első hevében a' vaskemény phalaxxon át nem törhetett, olly mértékben veszti el önéreje 's képessége iránt a' sikerre elkerülhetlenül megkivántató bizalmat, milly mértéken fölüli önhittséggel tevő az első megtámadást. Egyébiránt forraljon e' tábor bármit, dolgozzék önkárára okulva, ezélszerűbb jobban átgondolt terveken, a' n n y i kétségen kívül igaz, miszerint nemesak el nem érték nyílt megtámadásuk képzelt következeit, hanem inkább kényszerítve valának az adott visszavonulási jelre elhagyott táborárkaik közé hanyat-homlok visszasietni.

Ezt koránsem azon okból említem, mintha e' nagyszámu 's fiatal erőttől duzzadozó sereg elvesztette volna jelentéki súlyát — ők ma biztosabban indulhatnak ki a' nyilvános eselekvőség terére mint ez előtt bármikor is, mert egyrészt alkalmok volt megismerni az ellen erők elhelyezését, kiszemelni a' támadásnak legalkalmasb czélul szolgáló egyes pontokat, mintszinte a' fegyvereket 's általában az egész védelmi rendszert, mellyet az ellenfél mindjárt első összeütközéskor használt 's azóta folyton fejleszté; más részt meg tán tisztában vannak nagyobb részt az iránt, mi saját hadlábaik szerkezetét 's benső rendeztetését illeti, látják hol van szükség mindent elárasztó tűzre, 's ismét hol kell ovakodni a' szerfölötti tüzeléstől nehogy a' nagy füst által önlátkörük ezt elhomályosítva elősegítsék az ellen hadiseleit, sőt tán ennek vezérére játszak a' hátulról 's mind két oldalról körülkerítést; szóval ma már tulajk, háboruban milly nagy fontosságu szerepet játszik — főleg a' szellemi 's értelmi fejlettségben minketmagyarokat messze meghaladott népek részéről — a' t a c t i c a, 's mennyire függ vállalkozásaik sikere a' jól választott m o d o r kellő alkalmazásától — a' főnebbiek tehát koránsem azon okból mondattak, mintha az egy időre visszavonult tábor jelentéki súlyát elveszettek lehetne tartani, hanem kivált azért érintetnek általam, mivel ezen újmutatások nyomán megfejtethő: miért fordul a' közfigyelem mindinkább a' meglevő felé, 's tömredék szerte kalandozás után miért növekszik napról napra azok száma, kiknek tapasztalás igazolta meg-

győződésök, miszerint Magyarország fölvirágzása 's vérünk nem egyedül megmentetése de nagygyá emeltetése okszerűen csak ugy reménylhető, ha a' hazafias erők nem a' létező alkotványformák semmivé tételére, 's ezek romjain valami nagyszerű új állodalmi szerkeztvény létesítésére irányoztatnak, hanem a' hazában levő minden értelmi és szellemi suly arra öszpontosul, hogy a' meglevő kelleleg ismértessék, 's ezen alapos ismértet nyomán szükségül ismert teendőik minél biztosabban munkálatba vétessenek.

A' hazai institúciók igénylik tehát — általános kísérleteink szerencsétlen kimenetele után — minden jó hazafi 's értelmes honpolgár főfigyelmét; a' honi intézvénnyek tág mezeje azon tér, m e l l y e n nagy és kicsi erejéhez illő tárggyal mérközhetik, 's hova ezentul lépteinket intéznünk törekvésinket irányoznunk kell; minden egyes honfi kiszemelheti itt azon térpontot, mellyen egyedi tehetségeihez képest legnagyobb sikerrel hiszen hatni, tehát azon tárgyakat, mik hozzá legközelebb esnek, miknek ismértetével leginkább bír, mik körül legdusabb kamattal használhatja tudománya műveltsége ismértetel külön ágait. Kísértsük csak meg egyszer komolyan az e' téreni öszhangzatos működést, 's meglátandjuk — ha egyébkint tetteinknél a' haza szent neve nem ürügy 's nem minmagunk 's pieziny körünk parányi érdekei a' fő szempontok eselekvéseinknél — mennyivel közelebb állandunk a' siker lehetőségéhez, mennyivel jutunk közelebb a' közös jóllét, nemzeti nagyság 's a' fölvirágzó haza eszményképeihez. Mintán kimondám — kissé tán hosszsan 's tárggyamtól eltérőleg is, mint gondolkodom én teendőim föl, 's minő fontosságot tulajdonítok én azon honi institúcióknak, mik szebb jövőnek biztosítékát hordják keblökben: nem fog senki megütöközni azon, hogy a' magyar tudományos Akademia ügyében szót emelek, 's erőmhöz képest ügyekszem e' részben honfitársaim nézeteit e' 13 éves intézet szerkeztével 's eddigi hatásával öszhangzásba hozni.

Nem tudom, mellyik korszaka az emberi életnek, mellyben világos öntudat nélkül ösztönszerűleg kívánunk, ohajtunk vágyakodunk, de alig kezdenekteljesülni vágyaink, már jóllakottság fog el, oda hagyjuk az imént még hön karoltuk tárgyakat, sőt ollykor a' gyönyör fő fokát csak az által érzük el, ha e' kedvencz-csecebeeséket tönkre zuztuk, öszseromboltuk. Nemzetek nyilvános éltében szintevannak korszakok, jóllehet a' választóvonalokat nem mindig mutathatni ki, sőt az öntudatos létre fejlődés első stadiumai többnyire olly messze esnek hogy még a' hosszas fűrkészés közben edzett történetbuvár szeméi is nehezen hatnak azok téreire, 's bontakozó eselekvőség nagyobb kisebb gyűrűzeteit fölmutatni nem képesek. Az ifjúkor reménygazdag szaka, a' férfiaság tetterős nyilatkozatai mélyben vésvék a' nemzetélet eredményeikre, hogysen kijelölésüket sikeresen megkísérteni ne lehetne, 's tulajdonképen e' kettő körül forog a' történetíró nagyszerű működése, e' kettő körül nyílik a' mező, mellyen a' nemzet lételének maradandó jelei föllállítvák. Ha igaz, hogy a' magyar új életre ébredett, 's lerázva hoszas álma ónsulyu burkait mindinkább öntudatos életmozgalmakat tanusít; nem épen lehetlen annak meghatározása: mennyire közelit nemzetünk a' férfiaság érett korához? Ha e' kérdés megoldása tisztán elméleti uton történhetnék, kerülne elég a' honban, ki ömledező lelkes szónoklaltal megmutassa, miként mi az ifjuság esalódásin tulesve megértünk arra, hogy a' férfiak sorába fölvetéssünk; azonban tekintve a' dolog természetét, könnyen átláthatni hogy e' föladatnak gyakorlati oldala is van 's hogy a' mindennapi éltéből merített adatok nyomán kell e' tárggyra nézve az okoskodási fonalat fejleszteni. Nem akarom itt egyenkint fölszámlálni azon tömredék kísérleteket, miken hosszas vajadás közt magunkat eddig is átküzdöttük; ez annak tiszte leend ki egykor Magyarország vagy inkább a' magyar nemzet történeteit fogja jegyezni; annyit azonban már itt is jó lelkiismerettel ki merek

mondani, miként nemzeti ujja alakulásunk nagy munkája folytában koránsem látható azon következetes öszhangzat, mely a' magasra fejlett férfoi tulajdonok félreismérhetlen típusa's az értelmi érettség jelleme szokott lenni.

Tekintve akademiánkat, nem szükség attól tartanom hogy utóbbi állításom tényrel czáfoltassék meg; sőt ha épen komolyan hozzá fognék, kimutathatnám, miként ez országos intézetet illetőleg olly vala eddig a' nemzet eszelekvéseinek legnagyobb része, hogy abból előbb következnek állitványom igazsága mint az ellenkezőnek csak lehetősége is. Szent buzgalomada létet ez intézetnek, 's ha valaha áldozott a' magyar nemes czéla lelkesen 's értelmesen egyszersmind, azt biztonnal nagyobb mértékben soha nem tévé mint midőn a' magy. akademiát alapítá; azon egyesek, kik annak létrehozásában egyedüli tényezők voltak teljesítik szakadatlanul azt, mi kezdetben önkéntes ajánlás vala, ma pedig már törvénytisztesítette kötelesség. Sokkal parányibb része vagyok e' nemzetnek hogysen jogot sajátíthatnék magamnak e' lelkesek dicsősítésire, még sokkal parányibb vagyok arra nézve, hogy kérdőre vegyem a' nemzetet: miért nem tön eddigéle sem mi t ezen intézet emelése, szilárdítása 's fölvirágoztatása ügyében, mely országos pártfogás nélkül is több eredményt mutathat a' hazának mint akármelyik országosan pártolt közintézetünk. Azok, kik majd akkor érkezendnek, midőn az apró álok 's ürügyek sűrű köde a' magasra emelkedett igazság napja előtt lassanként elpárolgott — azok tisztában fogják a' dolgok mai állapotját látni: eszelekvésünk fölött elfogulatlan itéletet hozhatnak; a' bekövetkező szebbkor ezen boldogabb fiai tanúságot teendnek a' felől, miként a' magyar hazában alkotvány nemzetiség és nyelvi szoros kapcsolattal valának összefűzve, hogy egyiknek kivészése okvetlenül a' másik halálát vonandá magaután. Mit tett akademiánk közvetlenül a' nemzeti nyelv körül? tudja az el nem fogult 's kellőleg méltányolja is; mint ügyekezett nemzetünk szellemi fejlettségét értelmi műveltségét közvetve és közvetlen előmozdítani? tanúsítják azon törekvések, melyeknek köszönhetni nagy részt hogy a' külföld tudom. állásához olly szépen kezdünk közelgetni. Szomorú dolog volna, ha egyes ember védő szava kívántatnék arra, hogy az illy életre szóló eredmények számára megismerés eszközlőttessék; erre szükség nincs 's pedig két oknál fogva; ugyanis az igazság e' tekintetben nem azok mellett áll, kik akademiánkat elmaradásról vagy tán tespedésről vádolják; ezenfölül sokkal egészségesebb még a' magyar vér; hogysen az, mi jó, szép és nagy — habár későn is megismerésre méltánylás és pártoltatásra ne számíthatna. Ki kétségbe vonná a' magy. akademia érdemeit, az épen ugy eszelekedék mint ki például déli égöv természetű gyümölcsöket ohajtana kertjéből a' nélkül hogy a' kert földjét legkevesebb is az elvetett mag természetéhez alkalmazná. Azon egyikét igen igen magasra látó ur, kik a' m. t. társaság ellen itt ott szót emelnek, mindig francia, német, angol st. eféle tudós társaságokat tartanak szemekelőtt 's azt akarják, isten tudja mi jognál fogva, hogy 13 éves akademiánk a' pétervári, párisi stb. intézetekkel mérköznék vagy tán azokat — a' magyarnak vérré vált tulzárnyalási törekvésénél fogva — messze hagyáná maga mögött. Mennyire alaposak e' magas követelések, 's benső értéküknél fogva mennyi súlyt igényelhetnek; annak? kimutatását egyik következő számban kísértendem meg. E — y.

(Legujabb mozgalmaink folyt.) Figyelmzettésül azoknak, kik a' következő szám megjelenéseig el szokták felejteni, mi az előbbiben mondatott, helyén lesz itt ismételn, miként nem ártani akarás hanem inkább a' legőszintébb hazafias részvét iratja velünk mindazt, mit legujabb mozgalminkra vonatkozólag mondánk 's még mondani fogunk; ezt ismételve kijelentenünk annyival szükségeseb, mennyivel meglepőbb azon oldalról találkozni nehézségekkel, honnan kevéssel előbb úgy iránti buzgalom szülte védőleges föllépés, 's az újabb mozgalmak melegen nyilatkozó helyeslése tapasztaltaték. Mi már magát ez új irányu mozgalmat illeti, kiki hosszas gondolkodás nélkül ki fogja találni hogy itt a' megindult eszelekvőség azon menetéről szólunk, mely a' hazai műipar körül mutatkozik, 's mely tekintve a' részvét napról napra növekedő fejletét, olly határozott alakot kezd magára öltetni, melynek láttára még az elfogult 's irigykedő ellen-

ség is kénytelen megvallani, miszerint az e' térre irányzott erő nem fog pusztá akarással megelégedni, hanem tettbe menvén át a' nemzetélet működéseinek főbb részét foglalja le maga számára, 's lelkesültséggel szerencsésen párosítva gyakorlatilag lehető, eredményeket fog fölmutatni, miket tagadni már csak azért sem lehetend, mivel szemmel láthatók 's kézzel megfoghatók. Minél nagyobb szerű valamely vállalat, annál kimerítőbb kombinációt és számító erőt szükségésít azok részéről, kik az egésznek mikénti intézésére 'sbel és kül igazgatására vannak megbízva; sokszorosan magasul az intézők 's legfőbb kezelők nélkülözhetlen kellékeinek száma, ha a' kezdett munka nem csupán egyesek körére szorítkozó kísérlet, hanem a' nemzet első helyen álló érdekeivel közvetlen kapcsolatba tett vállalkozás. Amott elég az illető feleket biztosítani okszerűen táplált várakozásaikra nézve, 's becsületesen arra törekedni, hogy a' megbízott egyedek szorgalom, hűség vagy szakmai képesség tekintetében semmit ne mulasszanak el, mi a' kívánt sikert illetőleg üdvös hatást ígér, tehát szorosan csak a' vállalat közvetlen érdekeit szükség szem előtt tartani; itt föl kell emelkedni azon magas 's csak kevesek által elérhető látpontig, honnan tisztán szemlélhetni az egyes érdekeknek a' haza közös érdekeivel összefüggését; ha e' pontig fölemelkedni nem bírunk, vagy ezt bármik okból elmulasztottuk, alapeszmejében legmagasztosb ügyekezettünk nem üdvöt árasztand, de vést fog hozni a' nemzet fejére, 's netalán elhamarkodásunk gyászkövetkeztését megsínylik az unokák harmad izzigén.

Ha a' gyáralapító társ, azzá fejlődik, mivé az előleges terv szerint fejlenie kell, azon vállalatok közé lesz sorozandó, mik az illetők közvetlen anyagi érdekei mellett összefűződnek a' haza közérdekeivel, 's később támadandó ágaikkal körülövezvén nemzeti létünk, ennek megannyi erősítővényei 's támaszai lehetnek, de más részről tévesztve a' szükségesség okadást, 's az ez által kimutatott előzvények létesítését nem eszközölve megingathat alkotványt 's nemzetiséget egyaránt és a' képzeltek anyagi jöllét fejében aláashatják szebb jövőnk szellemi 's értelmi alapbiztosítékait. Látszassék ez állítás bármik különösnek, nyíltan kimondjuk, miként ugy mint jelenleg állunk, minden lépés, mely honi ipar előteremtésére közvetlen intéztetik, leggondosabb ovatosság 's jól meghányt átgondolás nélkül siettetetheti alkotványos nemzeti létünk elbukását. Hogy e' részben mind magunkat mind — ha volnának — a' rokon gondolkodásnakat megnyugtassuk egyszersmind pedig járuljunk mi is, kiknek az anyagi erők és segédeszközök szűkebben jutottak, értelmi parányiságunkhoz képest a' haza jöllétének ez utoni munkálásához; elmondjuk először általjában, milylen ovatosságot 's minő előzvényeket vélnék szükségeseknek ipar körülmozgalminkat illetőleg; másodszer pedig a' Gyáralapító társaság jogalapu biztosítói, pénzügyi állapotja 's bel igazgatásáról terjesztendjük elő nézetünket, már itt jó előre megjegyezvén, miként ezünk e' fejtegetésnél főleg az volt: minél nagyobb figyelmet ébreszteni a' hazafiak között 's ez által az általunk néhány fővonalonban megpendített tárgyak minél részleteseb megvitatására hini föl a' honi eröket egyaránt minden színezeti különbség nélkül; 's ezt amnyival inkább reménylhetjük, mivel az anyagiak felé mindenütt általános gravitatio vehető észre.

A' törvényhozás négy vagy öt orsz. gyűlésen átannyira egyengeté az utakat birtokviszonyaink tisztába hozatalára, hogy e' részben tekintve főleg a' legközelebb alkotott törvényezikkelyt, szükséges előzvények nélkül tovább menni nem tanácsos, sőt tán veszélyesebb mint gondolnók. Megerősít e' véleményünkben ugyan az új törvények azon czikkelye, mely a' vallás ügyében hozatott; ezt az előbbinivel együttvéve — ha a' hivatalképeséget ez alkalommal megelőzzük is — igen mélyen tekinthetünk sok még most gondosan rejtegetett terv szövedékibe 's elég alkalmunk van bámulni azon következettségen, melyet a' magyar törvényhozás észrevehetlen intézése körül bizonyos hatalom soha szem elől nem vesztve tart. Damocles kardjaként lebeg az ősiség fölött az előbb utóbb elkövetkező halálos ítélet, 's ezen szatados institutio kiküszöbölése annyira elhatározatott, hogy ki még ma is merne mellett szót emelni, kivéve egyikét tisztas aggastyánt bizonyosan számot tarthatna soknak számagozó mosolyára soknak meg hangos gony, habotájára. Hogy

az ősiség mint magánytörvényi institutio kártékony hatásu, sokszor megmutatott 's ma már elfogadott igazság; azonban nem kell felednünk, miként törvénykönyvünkben a' magányos és közjog gyakorta annyira összeforva láthatók, hogy egyik vagy másik résznek figyelembe nem vétele mellett történt lényegeseb módosítás ritkán esik meg a' nélkül hogy idővel káros következtései nem mutatkoznának; ezenfölül vaskos corpus jurisunkban nem egy törvényt tettek le apáink, mely inkább — ha szabad e' szóval élünk — politikai fogás mint szorosan vett jog. Az ősiséget illetőleg eddig az mondatott, miszerint ezen, a' maga idejében nagyszerű intézkedés által az ősesaládok conservatioja föntartása czéloztatott; erre természetesen korunk nem sokat hajt, főleg mióta a' fiatal nemzedéket megtaníták nem látni érdemében; őseitől öröklé e' valaki vagyont v. úszóra 's tőzserkedés utján jutott birtokhoz 's névhez; ugyanazért erre hivatkozva kivánni az ősiségnek még egy időig életben hagyatását, annyit tenne, mint Newtonféle emanatio mellett szónoklani ollyan előtt, ki a' vibratiót pártolja. Mi pedig, mi türes tagadás, töredelmesen megvalljuk a' nagy közönség előtt, hogy meggyőződésünk szerint az ősiséget még most eltörlni nem tanácsos és ezt ép ugy be tudnók bizonyítani, mint azt, hogy az, mi itt az ősiségről mondatik, bár eltérni látszik fölyvett tárgyunktól, azzal csak ugyan kapcsolatban van. Mi birtokviszonyink törvényújítási rendeztetését smindazon előkészületeket illeti, mik az ősiség támaszait és gyámoszlopait ugyszólván egyenkint szedegették el, hogy a' magányálló törzset annál könnyebben meg lehessen dönteni — ollyba vehető legnagyobb részben — mintha valamely megszállott vár szorongó védője a' falakon kívül álló vívókra dobálnak, ugy is töredezett ótalombástyáik legnagyobbat e' kosb' ködara bja i t nem gondoskodva a' támadt résznek más utoni betöltése 's kifoltozásáról. Közvetlen az igaz hasznosnak látszik mindkét eljárás; itt távol tartja pillanatra a' támadókat, 's így a' benlevők megnyugtatót — nem engedvén a' fejökre nőtt veszély hosszadalmas tanakodást, 's a' messzerejlő következtések áttekintését — eszközli; amott szives örömmel fogadtatik a' hazában lakó polgárok nagy része által, mivel egy igen számos osztály állapotját széleseb jogalapu látszik helyezni. Nincs egyéb hátra mint hogy e' fönlálló — egyebiránt már igen megingatott — falvonalt a' támasz nélkül hagyott ősiséget lerontsuk, 's kaput tartunk a' betóduló idegen elemnek. Nem tagadhatni, miként ősiségünk azon állapotban, melyre 3, 4 orsz. gyűlés szépen öszszevágó munkálkodása következtében jutott — igen silány védelmet nyújthat a' nemzetiségnek; de azért szerfölött kívánatos, hogy addig, míg törvényhozásunk a' külön ágak egyesítő pontjait szemügyre véve csak valamit is teend a' mulasztottak pótlására — ez egyetlen gátat, mellynél most már egyebünk az idegen elemtől elárastással ellen nincsen, büntetésre méltó vaksággal le ne rontsuk. Jól tudja e' sorok írója, mi kevés reménye lehet az iránt hogy e' szavaknak egykor a' eszelekvés mezején tán hatása is tapasztaltassék. Most, midőn axiomaként ki van kiáltva, 's a' divateszmék legfőbbjeihez tartozik a' rut hangzásu aviticitás ellenségeként nyilatkozni minden lehető alkalomkor; most midőn a' családélet kötelekei majd minden osztálykülönbségi kivétel nélkül, elhanyagolt nevelés következtében annyira tággittatvák, miszerint az általános fölbomlás jelei nem egy helyütt vehetők már is észre; most midőn a' kiváltságosak nagy része megrongált anyagi viszonyokkal küzködik, 's majd kényszerítve van jövőjét boesátni áruba, hogy a' pillanat bukással fenytő szükségeseiből valamennyire kivergődhessék; most midőn a' közügyek külön lét elemei 's tényező erőji olly minden arány nélkül állnak egymás irányában, hogy még csak hasonlítási pontokat is alig találhatni közöttük; most midőn egy rész szánakolásra méltó értelmel hagyatottságban, pokol-szótte ármany öntudat nélküli eszközöként gyakorolja az alkotványos jogok föbbséit, más rész, meg sem elég értelmi sullyal sem elég szellemi fensőséggelel nem bír a' gyengébb fél hiányinak pótlására — míg egy harmadik súlytényező folyvást szilárduló állásra vergődve napról napra inkább érzeti tulnyomóságát, 's ha még tovább is olly mértékben növekszik, egyedül bírand határozó erővel — — — most szót emelni az ősiség mellett csak két esetben nyújthatna bekövetkező siker iránt némi reményt, ha t. i. vagy a' haza valamelyik legnevezeteseb férfija szó-

lana föl, vagy az érintettük harmadik tényerének érdeke úgy kívánna hogy az a' conelamata avitfeitas még továbbra is sértetlenül főnmaradjon. E' sorok írójá jól tudja hogy Magyarországnban név és hírnélküli egyeseknek divattá vált eszmék ellenébeni föllépése legbiztosb ut arra, hogy a' fölszólaló közvéleményi fölkaroltatásra számot ne farthasson; de azért szükségesnek látá e' sokszor vitatott nem egyszer elítelt tárgyra nézve kimondani azon meggyőződését, mely keblében folyvást élt, mióta a' nagy hazafi által először kimondott eszme létesítése gyakorlatilag megkezdett, 's a' mely meggyőződése legközelebbi orsz.gyűlésünk törvényezikkelyei láttára nagy mértékben erősödött. Széchenyi gr.volt első, ki az ősiségről kimondá, hogy az életre nem való 's nemzeti újjáalakulásunk 's egykori nagygyá emelkedésünk óriási munkájában olly akadály, mely a' küzdők figyelmét minden tekintetben megérdemli; a' kimondott eszmét korunk fiatal tehetségei fölkarolták, mint Széchenyi sok egyéb elveit is; de az eszmék létesítésében a' gyakorlatóság küzdelmi tere nem kérenek töle tanácsot, sőt leghatályosb fölszólalását is ugyszólván makacsul ignorálták; nem tudhatni az itt kifejtettek felől mint vélekedik hazánk e' legnagyobb tekintélye, azonban, míg az ellenkezőről meg nem győzetünk — azon hiedelemben élünk, miszerint ha az ősiség nagy kérdése eldöntését nem szakítják el a' többi rokonnemű tendéktől, hanem attól várnak utmutatást a' eszelekvés tág mezéjén, ki első gyujtá meg az eszmék világát, — minden előzvény meg minden védelmi ovószér nélkül nem vitetett volna sok életkérdés oda, hol ma aggodalom közt szemléltetik, 's különösen az ősiség sírjához vezetó ut nem fogott volna olly tüzele munkálathá vétetni, mielőtt a' kitérőlendők helyébe új életerősb intézkedések előkészítése iránt szükséges lépések tétetnének. Azonban mi megtörtént, azt nincs erő, mely meg nem történté visszaalakítsa; azok, kiknek fölül kellene emelkedni harag, gyűlölség 's isten tudja milyen anti-essympathiakon, azok mindenben, mi ez institutio gyengítése 's megingatására irányoztaték, nem anyira e' haza jövőjének biztosítékait kívánák lerakni, mint inkább megtörni elmorzsolni egy — szerintök a' kor alkotvány 's hazafiság igény-szózata előtt egyaránt süket osztály elszigetelt zárt soru phalanxát; most midőn törekvéseik sikere e' részben mindinkább mutatkozik, látni kezdik legalább az el nem fogult rész 's azok kik előtt több az igazság mint önhiúságuk, miszerint azon osztályt, melynek megtörésére fordíták ügyekezeteiket, 's melynek hanyatlása után várak leghőbb reményeik teljesülését — inkább támogatniok kellett volna, mivel, mint már most is kitetszik, idővel pedig még inkább ki fog tetszeni, ez osztály depositarius az alkotványos szabadságnak honunkban, 's nélküle azon viszonyok közt, melyek által a' monarchia többi részeivel elválaszthatlanul összekapcsolva vagyunk, le kell mondanunk a' szebb nemzeti jövőnek még lehetőségéről is. Igaz, orsz.gyűlésünk bevégezve 's a' másoknak összehivatása még meglehető messze van, 's így legalább a' törvényhozás újabb működési korszakáig akár az ősiséget akár egyéb reformlépéseket illetőleg eldöntő intézkedésektől nincs mit tartanunk; ennél fogva tán nem épen helytelenül fogna irányunkban azon kérdés támasztatni: miért foglalkodunk olly tárggyal, mely a' törvényhozás első nyomósága földadatai közé tartozik akkor, midőn kitűzött eziműnkhez képest legújabb, jelesül ipart érdeklő, mozgalminkról kell vala szólnunk. Megvalljuk, közvetlen köteletségünkől kissé el hagytuk magunkat kapadni, de mivel az új irányu mozgalmakról akarván szólni közvetve ezéul vettük annak kimutatását is, miként olykor maga a' legáltalányosabbn gyakorlott eszelekvés sem ment hálfogások 's félrelépésektől egészen, úgy vélekedünk, hogy e' közvetve szándékolt igazság napfényre hozását az ősiséget illető tények és saját nézetink fölhordása által sikerült elősegítenünk, ha egyébkint ősiségre vonatkozó főnebbi állításaink — vagy jobban mondva gondosan leplezett újmutatásink, csak némi alaposzággal bírnak is. Már most

Áttérve azon viszonyos hatásra, mit e' mozgalmaknál anyagi és szellemi érdekeink egymás irányában kifejtetni fognak, úgy vagyunk meggyőződve, hogy az iparemelésre gőzpontosuló erők legújabb eszelekvéséi irán a' lehető legnagyobb ova-

lemibb igényeit, hanem — föltéve hogy e' legújabb eszelekvési alak változatlanul megmarad, a' tényerök pedig az eddig tapasztalt arányban folynak e' tereen össze — azokat nagyobb veszéllyel fenyegeti mint egyelőre gondolnók. A' közfigyelem olly tere van vezetve, hol a' legújabb fordulat után itélve pusztán vagy legalább új anyagi hasznót ígéro vállalkozásokkal találkozhatni; meglepő e' eszelekvési új irányu föllépésnél az, hogy magok e' mozgalom irányzóji 's fötényezőji megismérik a' működés sajátserűségét 's különös létét, midőn többi közt így szólnak: itt meg itt a' status segíti elő az ipart (kölcsonnel.) M.orsz.ban segítse a' nemzet; (lásd Pesti H. 417 sz. 2ik hasáb.) mely körülmény már magában szerfölött nagy jelentéssel bír akkor, ha az újabb socialis tanok által hinnék az illetők ebéli eljárásukat igazolhatni. E' mozgalomnál tehát fölegkettőt szükség szem előtt tartanunk, egyik azon körülmény, minélfogva anyagi érdekeknek kíván e' eszelekvőség tulnyomóságot szerezni, másik pedig az, hogy illetően törekvésénél elkülönízi magát — a' főnebb idézettek értelmében — a' status-tól, 's mint különszakadt rész akarja az anyagi érdeket képviselni. E' kettős törekvésnek néhány gyanítható eredményit jól lesz itt érintenünk azon oknál fogva, hogy az alább javaslandó ovakodások iránt annál több hajlamra tarthassunk számot.

Budapesti napló: Jan. 2kán. Uj év! Egy lépésével vagyunk tovább a' századok fokozatán, melyek korszakot alakítva nehezülnek a' világ-létezés időmérlegére, 's öregebbé teszik azt; mi pedig kik e' nagyszerű változásban parányi tüneményekül lenünk elé, életünk súlyából ismét egy adagot vevünk föl, ezt majdan csak sirunk szélén rázandók le a' többivel együtt, feledék vagy egyszerű emlékezetben, vagy enyészettel daczoló hagyományban maradván a' fellépendő utókoránál. Lenni, és munkásságunk nyomait hagyni, nem mindik párosult eszme; vajmi sok erő, tehetség enyészik el használatlanul; 's hanyagság vagy viszontagság miatt mi sok jó marad ki a' lettek sorából! De mellőzzük mi azt; gondolatunk inkább a' gyakorlatóság mezejére vonatkozik, 's a' tényeket latolgatók, melyek folytonos munkásságunkat igénylék, itt is bökkenőkre bukkanunk, melyek vágyaink értékét mindig csökkentik; a' halandóság aprólékai. Azonban körül tekintünk, 's úgy találjuk hogy mégsem eredménytelen minden törekvésünk. Midőn tabát tűnni látjuk a' multat, ujuló reménnyel nézünk a' jövő elébe, 's összeszedjük erőnket hogy tesszünk annyit, mennyivel megérdemelhessük talán a' dicstelenül elhunytak köréből kimaradást. — És mostan boldog új esztendő kívánunk előfizetőinknek; boldogabbat azoknak, kik egyszersmind velünk érzenek; legboldogabbat pedig azoknak kik ezek mellett a' haza javára velünk tette készek!!! De térjünk még pár pillanatra vissza legördült évünk végnapjaira. — A' magyar tud. társaság dec. 26dikán tartá 13dik közülését, melyről utolsó számunkban külön cikk szól. E' tünemény igen igen öröndetes lehet azokra nézve kik ezidőtől várak a' játszai remény valahárai szelidebb pillanatát, pillanatát az akademiái l. tagságára nézve; és azt meg is nyerék. Ez alkalommal szomorú, de alkalmasint vigasztaló eredmény esemény fordult elő; hogy két jutalmazott derek hazánkia, — kik közt a' nagy jutalom megosztaték, — súlyos betegségben sanylódeék. Egyik az ihletes költő, ki szerelendalái közt megéneklé Kontot a' kemény vitézt, Hanyadt a' vértanu-hóst, 's az os apák fejdelmét a' Magyarok Mózesét; Garay János. A' másik, ki széles ismeretei nyomán, hazafiai hű esseltel törekvék megismértetni földieivel hazáját, az előbbi által megéneklött tények színhelyét; Fényes Elek Színésznők Szígligeti műve 100 db arannyal jutalmaztaték ezüst serleg mellett, — második a' Tárca nyomtatott ivétül 4 arannyal azonban eszéles számitással mellőzé azt szerzője ugyanisa' mellekelt jeligés levélke szerző kívánatára elégetteté; azonban pusztá gyanításnál több kezeszággal bírnak, hogysem ezen műnek szerzőj. épen az előbbire nem ismertünk volna A' jogtudományi kérdésre nézve a' budapesti hírharangozó igen esodálkozik a' fölött hogy P r ó k á t o r o k országában: nem találkozték senki, ki e' könynyű(?) dolgot megfejtsé. Jövőre a' pályatéték közül kihagyatik a' drámajutalom; mert már isten kegyelméből ott vagyunk hogy fejlődő dráma irodalmunkat színház 's közönség sokkal kielégítőbben jutalmazza mint sem az akademia tehetné. — A' gyáralapító részvény társaság(alapszabályit lásd megkezdve Társalkodónkban) dec. 22kén tartá gyűlést, melynek folytatában az ide glesen választmány bemutatá az aláírásívet melylyen az egyesület kiszabott 100 ezer pfnyai alaptőkéje már aláíratott; azután az alakultnak nyilatkozott társaság szavazás nyomán következőket választá meg ügyei vitelére: Elnök nm. gr. Keglevich Gábor kir. főtárnok, alelnök Széchenyi István gr., választmányi tagok: Batthyányi Lajos gr., Batthyányi Kázmér, gr. Dessowffy Emil gr, Ullmann Móríc, Fröhlich Frigyes, Szentkirályi Móríc, Luka Sándor, Kossuth Lajos, gr. Teleky László. Mire a' közgyűlés a' beszámolt ideiglenes választmány eljárásávi megelégülését tanusítván, az ujon választott nm. elnök a' közrészvétet velős szavakban köszönte meg.

Szatmári közgyűlés dec. 9kén. Régoita nem volt Szatmárnak a' tárgyak ennyi gyanítható fontossága mellett eszelekvőbb számu közönsége egybegyűlve mint most. Pedig egy évtized alatt aligha juthattunk decemberben ennyire türhető uton Nagy-Károlyba. Hogy most kiáltó híru közgyűlésünk lenel, erre semmi előjelek nem mutatkoztanak 's bár mennyit számítgattam annak lehetőségét, arra csak egy ok tűnt fel, az t. i. hogy már évek óta nagy dolgok szoktak decemberi gyűlésünkön történni elanynyra, hogy mi már decembert decretalisanak nevezgetjük. Ez uttal esalatkoztunk. Ha valamiről, ezen gyűlés általányos részvétlenségről nevezetes. Polytattaték ugyan közben éles szóharaz is, de csak néhány ember által, a' nagy többség inkább nézője mint részese volt a' vitatkozásnak. Kezdetén a' közgyűlésnek a' megérkezett követ tön kérdést: parancsolják e' rendek hogy ez évnegyedi közgyűlésen beadja számolását? Ebből egy kis vita kerekedék, mert az ellenzék részéről kifejtetett, miszerint az országgyűlések váratlan befejeztetése olly rendkívüli körülményeket hozott nap fényre, melyek miatt okvetlen a' megyének lépéseket kell tenni 's azokat pusztán tudomásul nem veheti; nincs azonban a' követjelentés ellen mit szólni, szeretnék mindazáltal már csak a' divergentiák kikerülése végett is bevárni a' többi hatóság eziránti föllépését, 's akkorra látnák helyesen a' követjelentést is elhallasztandónak. Ez ellen vivott a' másik fél 's miután látták más részről a' bizodalmatlanságot, melyel ez alatt valami más törekvést vélték lappangni, nem ellenzettek ugyan a' követjelentés megtételét de fen tarták, hogy az országgyűlés rendkívüli befejeztetése iránti intézkedésekről k e s ő b b m a j d i n d i v á n y k é p s z ó l j a n a k. E z z e l a' követjelentés megkezdetéek. Az elsőre senki észrevételt nem tön 's végre a' mély hallgatást a' másod alispán merészkedék félbenszakasztani, ki a' követnek eljárásáért maga részéről köszönetet mondott. Végre U. B. követtársa számára helyeslést követelt türelemhez szokott jegyzőkönyvünkben és senki éllenem szólván, ez meg is adaték. Áttért ezután a' tanácskozás a' törvények végrehajtása körüli intézkedések terére, és ez Szatmárra nézve jellemző vala. Tanácskozási themául ugyan is az volt kitűzve, „mikép hajtassék végre az új törvény“? valóságban pedig tuszótt egy két ember ellen a' többség a' fölött, hogyan kell „kibajni a' törvény alól“ 's daczára a' törvénynek a' régi rendszer mellett rendületlenül megállni? Némi perplexitást csak az okozott, hogy egy ellenzéki tag kijelenté, miszerint intézkedéseknek, melyek az adózó erőt az új törvény értelmén tul terhelik, engedelmeskedni nem fog 's jobbágyit a' törvény mértékén felül használatni nem engedí. És elkezdődtek a' jajveszékések azon egyetlennegy új törvény fölött — a' közmunkákrol — mely egyedül képes következményeiben még emlékeztetni a' nemzetet lefolyt országgyűlésünkre. Ellene a' legneveltségosb okoskodásokat kelle hallgatnunk, például: hogy ama törvény november hó 1ső napjára rendeli a' közérő összeírátását 's alkalmazása fölötti rendelkezést megtétetni; ez pedig már most elmult, következőleg a' törvény jövő 1845ik nov. 1ső napjára életbe sem léphet, 's így — maradjunk a' régi rendszernél. Mit tesszünk — mondanak — ha a' zsellérek ezentul, ugyszinte a' nemesi földre települtek marhas munkát nem szolgálnak? már a' birtok közti arány tekintetbe vételével, roppant mennyiséget veszünk a' közérőből! Mit csinálunk anyi hid és töltésekkel? — Hátterben pedig mindig azon kérdés lappangott: — mit tesszünk Szamos-átmetszéseinkkel az új törvény után? 'S ha a' többet nem, legalább egy é v e t i s j ó l e s z m e g n y e r n i. Végre hosszu vita után csakugyan beléharaptunk a' savanyu almába és szabott határidő alatt a' közérő törvény értelmébeni rögtöni összeírátását megrendeltük 's egyszersmind egy választmányt nevezttünk, mely jövő tavaszra a' munkáltatási tervet kidolgozza. Itt azonban új bökkenőre találtunk. Nálunk tudniillik egy főnök jobban irtózik mindenemü conscriptiótól mint az ördög a' tömjéntől. Különösen ha adózók összeírátásáról van szó, mindig az urbériség szaporodásától remeg, 's a' vita tárgyát az urbériség alapeszméjére vezetvi visszsa. Azt kívánta tehát most is az összeírók üldöttségekét: vegyék kezökbe a' Mária Terézia urbéret, i-identificálják az urbéri telkekkel 's csak ezeket foglalják az összeírás első rovatába, mert — ugymond — a' mit ezek urbérinek fognak canonizálni, az ö-

rökre el van veszve, azt többé megszabadítani nem lehet. Egy vala ő e' sajátságos véleményben, 's mégis h o s z s z a c s k a vitát idézett elő. Végre azon expediensre találtak a' Rendek, hogy ne adjanak a' conscriptoroknak semmi utasítást, mert azt a' törvény ad, hanem megrendelék, hogy a' ki-nevezett conscriptorok gyűljenek az első alispánnál össze, 's egymás közt dolgozzák ki az összeírás rendszerét, hogy munkálatuk egybehangzó legyen. Ez történt is. — Ezután a' vita más térre vonult; a' nemesi birtok összeíratási rendszerére került a' sor. A' kiosztandó országgyűlési költségek ezt mellőzhetlenné tevék. E' téren az elmélet emberei viták a' practicusok ellen. Hiában vittunk elvek mellett, esitt! azt mondák, conservatív elleneink, — ti n e m tudjátok a' k ö r ü l m é n y e k e t. És hiában monddk: legyen igazság egyenlő mindenkinék, fektessék a' teher a' jövedelmi értékre, vétsék elő a' pénzügyi választmány munkálatában foglalt kirovási mód. Így kisuhan az arany hal, 's a' többség e' varázsszótól megilletve hajlott feljök; 's a' régi összeíratási rendszer szabatek a' nemesi birtokra nézve a' conscriptorok elibe; a' nádlás azonban Tyukod szomorúságára az összeíratási rovatok közé soroztaték. Hasonló sorban részesültek az allodialis szőlők is, melyeket a' rovatkészítő választmány kihagyott.

Ezeket tulvergödvén kegyes volt e' megye kegyelmes pillanatot vetni saját belsejére, 's a' gyűlés végperceiben meghallgatá két bányai járásbeli szolgabíró tudósítását azon vidék szomorú helyzetéről. Ott a' legborzasztóbb rablások napirenden vannak. Egész vidék ostromállapotban, a' neki batorult rablók faluk közepett törnek házakba 's borzasztó vérengzés és faggatások közt rabolnak — évek óta büntetlen. Ezen állapotok hosszabb fejtegetést 's némi megjegyzéseket igényelvén jövő postára halaszom. Azonban

Tudósításom folytatását helyesebben szatmári állapotoknak kell vala neveznem, mert az események gyűlésen-kivüliek 's csak egyik sz. bíró igen futólagos tudósításából lőnek gyűlés tárgyává. Lehet mintegy 5—6 éve, hogy Szatmárnak éjszakai bérczeiben Mármaros és Erdély felé rablók a' legborzasztóbb merényeket követik el — büntetlen sőt jobbadán üldözetlen is. A' forgóhegyi Sziget felé vezető passuson a' nagybányai bérczeiken gyakran előtűnnek, egy időre ismét megsebesül, fedelni kezdjük a' kiállott remegéseket, mikor egyszerre vagy utasokat gyilkolnak le, vagy házakat rabolnak meg kegyetlen vérengzések közt. Pár év előtt egyik N. bányá mellett völgyben egy esőndes bányagyarmat közepett, este, midőn a' munkások az udvaron vaesórnának, megjelen egy vagyonos verkes házában mintegy 40 fegyveres ember 's formás ostrom alá veszi a' házat. Hasonló események egymást érve a' mult hetekben remegésbe hozták Szatmár felvidékét, mert a' rablók hol egyik hol másik ponton az Avásban 's bányai oldalon lecsaptak 's kegyetlen vérengzések közt raboltak házakat utasokat. Nálunk e' faj annyival veszélyesb, mivel a' megye legvadabb lakosaiból válnak ki, 's mint példák bizonyítják, nincs áldozat, mellyel az ember életet váltson, többnyire előbb gyilkolnak, aztán rabolnak 's nincs eset hogy pénzt vér nélkül vennének. Hoszsza 9—10 lábnyi dorongokkal verik le az utast, 's midőn véreben fetreng, kifosztják. A' megyei hatóság e' közben évektől annyit tett, hogy midőn egyik táblabíránk pár év előtt a' Pestí Hirlapban a' tisztviselő hanyagságát gyöngye esettel főttené, majd „a c t i ó t” adtak 's hatalmasan fölzdulának, meghagyák az illető sz. bírónak: adna hiteles tudósítást a' tett nyomozásokról, de csak czáfolatul 's ha szükséges fenytékül „az író ellen.” A' tudósítás, czáfolat, fenyték maig elmaradt. A' rablók folyvást duognak.

Ma a' d o l o g k ö z g y ű l é s elibe kerülván a' rendek felhatalmazák az alispánt minden rendkívüli g szükségese intézkedésekre, addig is egy sz. bírót tüstint kiküldöttek, pénzt és hatalmat adtak kezébe, statariumért folyamadtak 's a' vidékre katonaságot rendeltek, jeléül hogy a' magyar a' határozatok hozatalában igen erős. Azonban a' végrehajtás minő, kiki elképzelheti. A' rablók majd fejenként ismerjük, nejük gyermekeik falvainkban laknak, ök oda éjenkint lejárnak, csárdáinkban tanyáznak, 's még sem került egy sem a' hatóság kezére. Sőt a' faluk e' védtelen állapotban annyira meg vannak rémulve, hogy a' rablók kény-

szerülésökben alkura léptek, hogy egymást ne bántsák. Mi esuda, ha a' gazok vakmerősége a' legmagasabb fokra hág. Lépjén valaki a' bányavidéken vagyonosabb ház udvarába este felé 's teljes védálapotban találja rendezett status 's béke közepett. E' rémulése a' vidéknek már is szomorú eseményeket idézett elő. Legyen elég egy borzasztó példa. Pár nap előtt egy szerencsétlen kőbor ember a' sikárlói országton elfogatik a' gr. Károlyi urad. katonája által. Két zsidó állítván hogy ezen ember az nap hajnalán öket meg akarta fosztani, őt az uradalmi tiszt a' sz. bíróhoz kísértetni rendelte. Elküldetik a' szerencsétlen faluról falura 's estére Sikárlóra visszaki-sértetvén a' falubirónál őrizet alá tétetik reggelig. Egy fiatalpai birtokos őrlés végett Sikárlóra jövény meghallja, hogy a' bírónál egy rabló fogva van 's hihetőleg borban kedvet 's bátorságot vevén magának a' bíró házához megy 's magát commissariusnak adván ki megkezdí a' kötözött rabon a' — benevolu-mot. Alig tudott a' bíró elég pálczát előteremteni a' commissarius számára, tizet saját kezével eltört a' rabon. Végre a' szerencsétlen veretes közben kiadá lelkét. Mi legborzasztóbb, másnap rá ismertek halva a' sikárlóiak, hogy az egy gyöngye gyáva kőbor ember a' szomszéd helységből, ki hol egyik hol másik helységbe vándorla dolgot keresgetni, 's így élőködött. —

Nevezetesh tárgyai közgyűlésünknek még ezek valának: Volt főispánunk b. V e s e y M i k l ó s a' megvétől 's hivatalától elbucsuzott egy a' rendekhez írt levélben. U. B. tanácsos indítványozá hogy a' rendek sajnálkozásukat egyszerűn igtassák jegyzőkönyvbe 's ez ellen szó nem emelkedék 's ebben mutaták a' pártok méltányosb a' bucsuzó iránt mint ő vala, ki bucsuleveléből egyik párt criminatióját ki nem hagyhatá. — Szőnyegre került még Berencze helység közbirtokosainak kérelme is már most az új törvényre alapítva a' Szamos átmetszése iránt. Mult gyűléskor azt mondák U. B. és társai, miképpoly átmetszések, mellyek egyszersmind több határt érintenek, nem vonhatók az 1840: X czikk rendelete alá. Most megalkottatik az új törvény, épen mintha Berencze kérelme szolgált volna alapul. 'S mit mondanak azon urak? Igen, több határt érintő átmetszés is történhetik, de már most minden határt be kell vonni 's együtt szabályozzuk az egész 27 mérföldnyi folyamat megyénkben, Berenczének melly a' felvidéken fekszik, egyedül nem lehet. — Így kell a' magyarnak törvény!

Casinók a' védegyelet ügyét magáéva tevén tagjait apostolkodásra buzdítá. Szatmárban kitünő fészke lehet a' védegyeletnek, mert igen számos középrende van. Négy város számos tagból álló vidéki egyleteket fog alakítani, előlött a' faluk vidékenként egyesülnek 's fiók-egyleteket alkotnak. Tapasztalás 's az első mozgalmak körüli nyomozódás azon örvendetes reményt adja, hogy ez eszmének jövedője van, miután sokan már is bár nyilván — bizonyos okokból — az egyletnek nem avatottjai, de szabályit önként megtartják. Ez a' józan politika eredménye. — X.

IPAREGYESÜLET. A' szakosztályok közül, miknek teendőit, szerkezetét 's eljárási módjait f. e. october 26-áról két jelentésünk mellett a' Társalkodóban olvashatni, — egyiknek, a' természet- és vegytaninak tagjait igazgató választmányunk már megválasztotta 's ezek a' tagságot el is vállalni sziveskedtek, sőt a' f. h. 12-ken összejűlvén, a' szakosztályokat meg is alakították. E' szerint elnöke e' szakosztálynak: dr. Balogh Pál, tollvivője dr. Válas Antal, helybeli tagjai pedig: dr. Boor Károly, Jurenák Pál gyógyszerész, dr. Nendtvich Károly, Petz Vilmos vegyszergyárnok, dr. és prof. Szadler József és dr. Wagner Dániel gyógyszerész 's vegygyárnok urak. A' szakosztályok egyik teendője az levén, hogy „minden az iparműkiállításra, folytonos iparműszemlére, vagy csak bírálás végett beadott iparművekről ítéletet hozzanak” az igazgató választmány ezután minden a' főlebb érintett czélok-ból érkezendő küldeményeket, mennyiben azok a' már alakult természet-és vegytani szakosztály körébe tartoznak, szivesen elfogad 's az említett szakosztályhoz utasít, melly a' bíraskodás után még „ajánlást fog tenni aziránt hogy, ha a' megbírált czikk érdemel, mi vonatkozásban, jelesül mi fokozatu díjazásban részesítsék az igazgató választmány által” miután ennek felhatalmazása a' közgyűléstől van országos iparműkiállításokon kívül is osztani ki mindazon jutalmakat, mik ama nagy kitételek al-

kalmikor, mint a' közszerű méltánylás jelei, a' közönység által szentesítették, a' kiállítók által nemes becsvágygyal ohajtatnak. Kik tehát időközben elő-állítandó műveikről részrehajlatlanul szigoru nyuan, hanem egyszersmind jóakaratosan irányzó ítéletet kívánnak nyerni, vagy még valamely díjban is részesülhetni reménységgel vannak, legyenek a' főlebb mondottakra szives figyelemmel — Másik hivatásaul a' szakosztályoknak az tüzetek ki, hogy mind-egyik „havonkint gyűlést tartson, mellyben, meghíván a' szakához tartozó minden czéhbéli és egyéb műveseket, ezekkel minden érdekesb 's megismer-tetésre méltó ujdonságot élő szóval, társalgás köz-ben közöljön, azt, a' capacitatio minden eszközei-vel, kivált vitatkozás, eszmeesere, 's különös fej-tegetés által magyarázza, megfoghatóvá tegye.” A' természet és vegytani osztály illy rendeltetésű tár-salgásokat, — minőket Bécsben „Conversation“ nevezet alatt, minden hónap első vasárnapján dél-utáni 3 órakor tartand, a' legszivesbben fogván ven-ni, ha ezen szakosztályal rokon gyárosak, mes-teremberek 's kézművesek minél számosabban meg-jelennek, 's ha magoknak vannak valamely techni-kai foglalkodásuk körében kifejtett nehézségeik, ezek iránt fölvilágosítást magok kérnek, vagy a' szakosztály érdemes tagjai által előadandó szinte technikai ujdonságok megvitatásában szóval és ta-nácsesal részt vesznek. — E' Társalgásokról min-dig előleges figyelmeztetések fognak annak idejé-ben tétetni. — További rendeltetéséhez tartozik minden szakosztálynak „éber és folytonos figyelem-mel kísérni a' folyóiratokban, önálló munkákban, az életnek ugy köznapi forgalmában, mint közszerű nyilatkozásban felfeltűnő azon újabb eszmé-ket, eljárási módokat, ellátási szükségeket, mik az iparügy körébe tartozva, fejlesztést, érlelést, ismertést, terjesztést, kísérleteket, életbelépte-tést, szóval közfigyelembe, közhasználatba ava-tást, átvitelt, kivált az iparegyesülettől igényel-nek, 's ezért, „szinte havonkint egy más ülést tartani, kiszemeléseül a' lefolythónapban tudomás-ra került iparköri eszmék 's ügyeknek, mikre nézve a' választmány teendőit látandja szükségeseinek, kiszemelvén pedig ezeket, javaslatokat, indítvá-nyokat tenni, miket a' választmány által vagy a' kor-mányszékekhez, vagy a' hatóságokhoz, vagy tech-nikai kivitel és kísérletek tekintetében, egyes mű-helyekbe, gyárakba ohajtaná vezéreltetni.” — Az itt előszámlált teendők teljesítéséül a' természet- és vegytani szakosztály minden hónap 3-ik hétfőjén dél-előtti 11 órakor tartand ugy nevezhető véleményező ülést, mellyreminden, ki a' hazának anyagi jobb-léte, honi iparosságunk előhaladása által érdekel-tetik, szivesen meghívatik azon megjegyzéssel, mikint ez ülésekben szava, tanácsa, indítványa mindenkinek meghallgattatik. Ime ismét újabb terek ezek, miket műiparunk parlagin az iparegyesület igazgató választmánya szakértő férfiak által mivel-lés alá veszen; azért, valamint a' tisztelt szakosz-tályi tagokat őszinte bizodalommal kérte fel a' vá-lasztmány, akarják egyesületi kezdeményink ez új-jabb esmetéjét hű gondal és lankadatlan munkás-sággal ápolni: ugy szabadjon a' tisztelt nagy, ki-vált pedig az illető szakbeli közönőséghez is intézni azon kéro fölszólítást: nevelje részvétele, esatla-kozása, pártfogó jóakaratusága által nagyra 's gyü-mölesözövé fiatal intézvényünket. Pesten dec. 24. 1844. C s a n á d y, jegyző.

Hertzfelder Gusztáv ur megengedtetni kérvén magának, hogy az iparegyesületi teremben oktatást adhasson a' viasz-plasticából jelesül pedig a' viasz-virág-esinálásról, miután nemcsak számos 's pedig iskolai igazgatóktól szerzett bizonyítványval tanusította, mikint a' virág-esinálásra 5 óra alatt töké-letesen megtaníthat minden gyermeket, hanem az igazgató választmány előtt valóban 's tetteleg mu-tatta a' virágkészítésben derék 's ügyes képességeit: annál fogva a' választmány szivesen nyitva al-kalmat nemcsak tudományos, hanem technikai okta-tásra is, Hertzfelder Gusztáv urnak megengedte, hogy az önmaga által meghatározandó díjak mellett a' virág-esinálásból adandó oktatásra teremünket használhassa; 's ez engedelem következtében érte-sítettik minden, a' ki vagy maga meg akarná tanul-ni, vagy gyermeke által ohajtaná megtanultatni e' szintolly hasznos mint kellemes mesterséget, hogy Hertzfelder Gusztáv minden héten legalább 3szor, de ha kívántatik, gyakrabban is kész órákat adni olly föltételek alatt, miképen összesen öt hatóra alatt

az egész mesterséget, ide értvén a' viasz kellő elkészítését is, képes leszen minden hallgató tulajdonvá tenni. A' föltételek alulírottánál, v. Hertzfelder urnak lakásán (Pesten király utcában Hertzfelder Gusztáv urnak lakásán 1024. sz. a.) megtudhatni, az órák a' szerint határozthatnak meg, mint a' jelentkezők kényelmé vagy érkezése kívánandják egy részről, s az egyesületi szükségek megengedik más részről. Ehez képest a' leczkékben résztvevő akadémikusok sziveskedjenek kívánataikat az időre nézve is bejelenteni. Dec. 25. 1844. Csanády jegyző.

A' honi szobrázat ügyében. Mátás- emlékek felállítására köv. adakozások gyűlte be: 139. iv. gyűjtő: főtit. komáromi Benedekiek: Krisztiány Pius 1 ft., Barta Imre 1 ft., Radányi Modest 1 ft., Vincze Victorin 1 ft., Körmendy Krizológ 5 ft., Polgár László 3 ft., Aczél Taddé 1 ft. 146. iv. gyűjtő: tek. Kósa Magyar József Gyöngyösi. Visoly Eduárd 1 ft., négyen (sub titulo: egy valaki pr. 10 kr.) 40 kr. Perczel Gyula 1 ft., Tóth István 20 kr., Moravchich András 40 kr., I. G. 40 kr., Grabarich János 20 kr., Kiss Ferencz 20 kr., Kiss Lajos 20 kr., egy valaki 1 ft., Perczell Béla 1 ft., Szelle Károly 20 kr., egy valaki 20 kr., Mányoky József 1 ft., Kurz 1 ft., Lágler Samu 20 kr., Royko 10 kr., Kirnbauer 10 kr., Balogh Imre 20 kr., Sneider Jakab 20 kr., Springsfeld Ferencz 10 kr. 173. iv. gy.: tiszt. Beely Fidé ur akadémiai tag. Manhalter Donát 12 kr., Novák Eduárd 12 kr., Talabér M. 12 kr., Mészáros Aladár 12 kr., Bogdán János 12 kr., Németh Jakab 40 kr., Tavassy Mór 40 kr., Turay János 20 kr., N. N. 20 kr., Rudolfy 20 kr., Sauer 12 kr., N. N. 10 kr., Koller Mihály 12 kr., Magashegyi János 20 kr., Augustus Száli 20 kr., Tarr Fülöp 12 kr., Fuchs Tamás 12 kr., Vass Virgil 12 kr., Császár Konstantin 12 kr., Ku. cz Menyhért 12 kr., Neumann testvérek 1 ft., a' Somhegyi község együtt 48 kr., Finger Antal étnök 20 kr., Hernicz Antal szabó 10 kr., Magasházy Minna kisasszony 40 kr., Kunkl József kertész 10 kr., Magasházy Róza kisasszony 20 kr., Kunkl Mái 20 kr., Beely Fidé professor 1 ft. 8 kr. 207. iv. gy.: Balás Adalbert Aradon. Deuch Ign. 1 ft., Bedekovics Vilm. 1 ft., Ernyey L. 1 ft., Kormuth A. 1 ft., Szalatkay Ant. 1 ft. B. Simonyi Lajos 2 ft., Jankó József 1 ft., Varga Ignác 20 ft., Vársárhelyi Tuti 2 ft., Náray Katalin 1 ft., Bató Teréz 1 ft., Kristyóry László 1 ft., Csontos István 1 ft., Csapó Gusztáv 1 ft., Sanka Lajos 1 ft., Náray Imre 1 ft., Bittó Ferencz 1 ft., Edelspacher Imre 1 ft., P. Biró Albert 1 ft., Vársárhelyi Julia 1 ft., Balás Adalbert 1 ft. 211. iv. gy.: t. Virágos Sándor, békésmegyei főpénztárnok. Ambrus Lajos esküdt 1 ft., Koricsánszky István számvivő 1 ft., Virágos Sándor 1 ft., Budján András várnagy 1 ft., Schallat László 1 ft. 230. iv. gy.: t. Szabó Pál ur Pesten. Kálly Gusztáv 1 ft., Schlesinger Ignác orvos tanár 1 ft., ifjabb Szabó Pál 1 ft., Deseffly Johanna 1 ft., Marczibányi Lajosné 1 ft. 240. iv. gy.: t. Pajor Titus ur Pesten. Mihalkovits János 40 kr., Tanady Gedeon 20 kr., Molnár József 1 ft., Nagy Ferencz 1 ft., Németh Albert 1 ft., Szita Lajos 20 kr., Vári Szabó Lajos 20 kr., Paulovits László 1 ft., Laczkovits János 1 ft., Halász József 20 kr., Holler József 20 kr., Alexander Mihály 20 kr., Lorberer György 20 kr., Ónody Zsigmond 1 ft., Bakits János 20 kr., Ballits Pál 20 kr., Lászlóffy József 20 kr., Rósa Antal 20 kr., Benedicty György 20 kr., Miska György 20 kr., Romlaky Gusztáv 20 kr., Szalazar Károly 2 ft., Kepl István 30 kr., Pauer Kornél 30 kr., Sochay Ignác 20 kr., Soltész Albert 20 kr., Wohlmut Páter 20 kr., Gál József 20 kr. 404. iv. gyűjtő: t. Okolicsányi Gusztáv hevesmegyei főbíró. Egy valaki 1 ft., Parek Cyrillus 1 ft., Tassy Becz Ádám 1 ft., Pap Ferencz 1 ft., Fridrich Antal 1 ft., Grünvald A. 1 ft., Fleisner 1 ft., Farkas Dániel 1 ft., Issekül István 1 ft., Dörög Sándor 1 ft., Szőlősy János 1 ft., Mészáros György 1 ft., Takin J. 1 ft., Teleky Lajos 1 ft., Takács 1 ft., Szarvas István 1 ft., Lepcsényi 1 ft., Mészáros L. 1 ft., Tassy Kár. 1 ft., Ugray József 1 ft., Szabó Pál 1 ft., Mező-turi olvasó egyesület 10 ft., Okolicsányi Gusztáv 10 ft. 453. iv. gy.: Szücs Péter hevesmegyei aljegyző. Gróf Cziráky János 10 ft., gr. Cziráky Antal 10 ft. 593. iv. gy.: t. Ormós József aradmegyei szolgabíró ur. Gyula-vársándi Boczy Károly 1 ft., Gyula-vársándi Névény Vilma 1 ft., Vidliczkay János 1 ft., Ormós József 2 ft., Szál Antal 2 ft., Frakberger Antal 1 ft. 659. iv. gy.: t. Antunovics József Szabadka városa főbírája. Antunovics József 5 ft., Macskovics tanácsnok 40 kr., Bacsich Mihály tanácsnok 1 ft., Kuluncsics István 1 ft., Gyelmis Miklós 1 ft., Miloszavlyevics István 40 kr., Czirkovics György 1 ft., Rudics Pál 1 ft., Blajovics István 1 ft., Czorda Béla 1 ft., Bimitrovics János 50 kr., Radny István 50 kr., Zomborcvics Fer. 1 ft., Léway Máté 40 kr., Hen-

devics János 1 ft., Villov György 40 kr., Arnold György 30 kr., Lénárd István 20 kr., Laczkó József 40 kr., Aradszky Gábor 30 kr., Sreier Jakab 1 ft., Deutsch, 1 ft., Berger József 20 kr., Heinrich Löbl 20 kr., Csorda Béla lelkész 1 ft., Hubert Mátás 20 kr., Hubert Jakab 1 ft., Schäffer Jakab 20 kr., Schaeffer Leopold 20 kr., Tauzzig Lázár 20 kr., Geiger 20 kr., Geiger Fülöp 24 kr., Londauer Márton 20 kr., Lövinger Jakab 20 kr., Scheffer Gerzon 30 kr., Takács czéh 5 ft., Molnár czéh 4 ft., csizmadia czéh 6 ft., lakatos czéh 3 ft., Markulus 50 kr., Vojnics János 1 ft. 40 kr., Rudics Mór 2 ft. 30 kr., Vojnics Mihály 1 ft. 40 kr., Meczkovics Benedek 50 kr., Spellerus Felix 50 kr., Szárics Simon 1 ft. 5 kr., Léway János 50 kr., Balás 50 kr., Hoffmann Ferencz 50 kr., német szabó czéh 4 ft., német varga czéh 2 ft., kovács czéh 5 ft., szabó czéh 5 ft., magyar timár czéh 4 ft., szücs czéh 6 ft., szijgyártó és gombkötő czéh 4 ft., asztalos czéh 4 ft., kalapos czéh 3 ft., Borich József 50 kr., Szabadka városa 20 ft. 701. iv. gy.: tek. Fabricius Endre Soprony városi tanácsnok. Fabricius Endre 4 ft., Györy József 1 ft., Kanicz Ferdinand 1 ft., Fabolta 2 ft., Valheim József 1 ft., Fridenovics András 1 ft., Kalmár György 1 ft., Baumann 1 ft., Vágner Vida 2 ft., sz. kir. Soprony városa 20 ft. 177. iv. gy.: t. Györy János kerületi kapitány ur Ó-Becsén maga a' gyűjtő 1 arany és 2 ft., Haill Antal 1 ft., Klaiich Áron 1 arany, Jankovics Ferencz 1 ft., Gagics János 1 ft., Momojlovics Lázár 1 ft., Maráczy Ignác 1 ft., Katona Antal 1 ft., Maráczy Czelesztin 1 ft., 's így az egész maig bejött összeg 2 arany és 501 ft. 19 kr. p. p. Pesten nov. 30. 1844. Nádossy István egyes. pénztárnok, Külkey Henrik a' Mátás- emléki egyesületnek jegyzője.

Ausztria.

Az egyetemek ő szerkezete értelmében a' bécsi egyetemnél ma is megvannak a' nemzetosztályok, ezek közt a' magyar nemzet is; ősi szokás szerint évenként mindenik nemzet részéről választatik egy fő képviselő v. procurator, e' választás a' magyar nemzet részéről jelen 1845re Szajbely Henrik esztergom megyei áldozópapot's a' Pazmaneum aligazgatóját érte. 1844b. ausztriai lobogó alatt Hullba 5 hajó 1599 tonna- teherrel érkezett, ezek közül 3 Fiumében rakodott meg, 's pedig: gabna, repce, árboczerék, rongy, ecet 'slef.

Spanyolország.

A' Times egyik madridi levelezője minister- változást rebesget 's köv. észrevételeket közöl: általános vélemény, hogy bármily változások történjenek is a' miniszterségben, azok Narvaezt nem sujhathják 's ő hadministeri 's elnöki állomását megtartandja. Sikerült eddig neki, úgy látszik, az ellene szándéklott törekvéseket megfújni, mikben részt venni, mint állítják, Rianzares hgné sem állott. Mind a' mellett Narvaez megbuktatását azonban elleneis, hidegebb számítás perczében, nagyon kényes kísérletnek tartják. A' mérsékpárti különféle töredékek ugyanis átlátják, hogy a' progressisták megtámadásai ellen őket egyedül Narvaez védheti. Ő tarthatja ezen pártot össze 's töle vár az ótalmit közös ellenei ellen, mert ő rendelkezhetik katonai hatalommal. Ugyanazért, bár sokan szívből gyűlölik őt, de félnek is tőle. 'stb. A' követi kamra darab idő óta nem tart üléseket; mert a' clerus adományoztatását illető törv. javaslatok iránt a' választmány még semmi eredményt nem fejtett ki. Pacheco's Lorente tüzesen kikelték azon elv ellen, hogy a' clerus maga kezelje a' még el nem adott javakat. Az ulvarnál az anyá krné viszonyaiban némi változás történt: donna Luiza Fernanda gyámságáról ugyanis lemondott 's azt a' krné vette által. Granadában véres öszszecsapás történt a' toledói helyhatóság ezredbeli katonái 's a' királyi ezredbeliek közt, mi az egész várost két órai szorongásban ejté. Sikerült szerencsére a' hatóságok erélynek a' békét helyreállítani: a' két ezred közül azonban egyiket Malagába tették át. Az ország több részeiben újra számos elfogatás történt. Logronyóban Oribe tábornokot, ki a' Zurbanoféle lázadáskor állítólagos szelid bánásmóddal hivatalából elmozdították, most már el is fogták. Ugyanezen sorsra jutott Cremában számos egyed, köztük don Firmin Caballero, ki az Espartero ellen szövetkezett miniszterség lelke volt 's Krisztina megbuktatásában is nagy szerepet játszott. A' Herald szerint Espartero nyilatkozványa után a' legnagyobb viszályban élt, kétségkül, hogy ha idejét látja, 's szerét teheti, zaj nélkül eltűnhessek. Ámbár Ametler, Zurbano 'stb. öszszecsapásaiban részvétét tagadja, azért mégis mindenki előtt tudja van, hogy

gőzöst bérelt, az első hír vételekor tüstint San-Sebastianban termendő, hogy vezére legyen az aya-cucho-párti tábornokok által készített zendülésnek.

Anglia.

Angol pol. körökben némi figyelmet gerjesztett: hogy a' francia oppositio azon része, melly Thiers zászlóját követi, ideig óráig hajlandónak mutatkozik a' whigekkel kibékülést megkísérteni. Franciaországban kétségkül úgy gondolkoztak, hogy a' két ellenzék közti kapocs, a' tervezett ezélt e' ömozditandó, a' kabinetek megdöntésére fog szolgálni. A' esatornán innen azonban illy hypothesis egészen kalandszerűnek és alaptalannak hisznek. Egy angol sem fog kezét idegen segédhatalommal, hogy az angol miniszterséget, külügyi pol. kérdések miatt megrázkódtassa. Szükségtelen mondanunk, hogy Angliában nem külügyi pol. kérdésektől függ a' miniszterség szilárd állása. Hihető azonban, mikép Franciaországban, hol a' külügyi politika mindig leghasználhatóbb pártfegyver a' nemzeti kedély felizgatására, az ellenzék nagyon ohajtana számára az angol jóakarát nagy részét biztosítani, melly nagy vetélytársára nézve olly hasznos lón. De ezen francia ellenzék mítsem adhat esérébe 's ajánlatai csepp bizalmat sem kelesztenek. Daczára a' minapi windsori udv. demonstratióknak az angol politikusok gyanujának tárgya még mindig a' király. Mig Thiers 's baráti képezik az ellenzékét, a' kir. befolyás, kivált hol az politikájtól eltér, mindaddig ellenszegülésre talál; a' kabinetben pedig ép ezen emberek, mint a' tapasztalás mutatja, csupa bábok kezében. Guizot ugyan, kétséget nem szenved, őszinte érzelémmel színtugy hajlandó az angol szövetkezésre, mint bármellyik ellenei közül; de Angliában minden párt emberei értik már, hogy Guizot tehetetlen saját politikája kivívására, 's mikép az angol-francia szövetség, mindaddig gyümöletelenségre kárhoztatva parlagol, míg a' király állása dynasztiaja érdekében szükséges népszerűség-vadászás 's a' francia érdek-ohajtotta politika közt olly csiklandós. Innen láthatni: mikép a' francia ellenzéknek legalább egy része a' kamrákban elégtelenségét nyilványitandja, nem ugyan az angol szövetkezés léte, hanem hasznátá ellen; a' kormányt megtámadhatják a' csendes tenger iránt's másutt követett politikája miatt, mi leginkább veszélyezteté azt, mit az ellenzék legforróbban ótalmazni színl. Aberdeen l. megmarad azon szilárd hite mellett, hogy egyedül Guizot kabinetje képes a' két ország közti jó egyetértést föntartani; de az lehetetlen, mikép kedvező hangulata olly fokra emelkedjék, hogy a' motozási jog feletti szerződés elveihez édesgesse, vagy a' rabszolgakereskedés elnyomtatása iránti azon javaslatokba egyezzek, miket a' francia követ az utóbbi három hónap alatt az angol kormányval közölt. A' tekintélyes whigek ezen eselszövénykedést megvetéssel nézik 's így nyilatkoznak is róla.

Szász-Coburg-Gotha hg és hgnő, Erneszt württembergi hggel dec. 17d. hagják el érzékeny bucsu közt Windsort. A' magas vendégek figyelmét nem kis mértékben igényelte azon mondhatni borszem család, melly elmenetelők előtti este a' windsori palotába hivaték. A' család tagjai: Brockstett Henrik, 22 éves, 3 láb magas; Maria 18 éves nővére 2 láb-, ennek öcsese pedig a' 13 éves Keresztély 2 láb-, 4 hüv. magas és 16 fontot nyom! Ezen törpe német családdal Albert hg és Kent hgnő németül beszélgettek 's az ügyes feleletekkel igen meg voltak elégedve. Kennedy dr. 's irlandi kath. püspök a' felvigyázása alatti lelkészek gyűlésében köv. átkot mondott azokra, kik a' jótékony alapítványokat tárgyazó törv. javaslat létesítésében részt vennének. Határozottat: Minden katolikus, egyházi és világi ki ezen gyűlöletes bill-létesítési választmányban helyet fog, az egyház súlyos feddését 's az irlandi nép b' sz megvetését érdemli. — Azon beszéd, mit O'Connell az utolsó heti repealülésben tartott, kizárólag az angol whigsajtóval bibelődék. Heti jövedelem hallatlan kevés 's csak 179 1/2 ft st. volt. Mathew atya részire nyitott aláírások nagy viszhangra talának. Ezen czél ömozditására népes gyűlés tartatott dec. 19. az Exeter-Hallban Russell lord elnöklete alatt; ki hő dicséző beszédet tartott a' mértékletességi apostol honfiai anyagi és szellemi jóllétök ömozditására törekvő érdemeiről.

Franciaország.

Néhány nappal ezelőtt a' külügyi hivatalban a' spanyol királynő házassági kérdése jöve szóba, a'

francia kabinétre nézve mennyire Guizot szavai-
ból ítélhetni, mindegy akárkit boldogítand Izabella
kezével, csak hogy az Bourbon legyen. Guizot dec.
10d. este nyitá meg termet, 's az estélyen vala-
mennyi követségi főnök jelen vala. Conservatív kö-
vetek is meglehetősen számmal voltak; 's mivel az a-
dományzási kérdés ez uttal nem kerül szőnyegre,
Guizot nyugodtabban nézta kamrák megnyitása e-
lé. Hogy a' conservatív párt közti szakadást annyira
mennyire kerüljék, Martin tervezett visszalépé-
sét a' válaszfelírás elkészüléséig halasztják, hogy
Sauzet maradjon miniszterpárti elnök-kijellettül. A'
nyugtalan Salvandy grófot madridi követséggel a-
karják megjuhaztatni; Bresson pedig, kinek a' ma-
dridi lakást egyetlen lányja halála keserítve teszi 's
ugyanazért a' változás fölötté kívánatos, az elévült
londoni követ Saint-Aulaire gróf utódja leendő, an-
nyival inkább, mivel Talleyrand hg alatt követségi
titoknok levén, az angol ügyekkel meglehetősen
ismerős. A' lyoni munkások köv. emlékiratot készí-
tének a' követi kamrához: A' munkás néposztály
rosz karban létét az ország minden pontjain koron-
ként megújuló nyugtalanságok eléggé tanúsítják.
Mesterek és legények érdekeit a' nem igazí verseny
szintügy, mint kivétel-hijány veszélyeztetik. Ezen
körülmény, ha tovább is így tart, az ország romlását
hozza maga után. Önök kezdeményi jogát híjuk fel.
Önöktől várjuk, hogy alkalmatszolgáltatassanak a' kor-
mánynak a' munkások ügyével foglalkozni, miután
az, vizsgálódásai által a' nyomtatás okait 's kiterjedé-
sét constatirozni fogja. Azon kir. rendelet, melly
a' marokkai szerződés hirdetését parancsolja. dec.
7d. kelt, de csak 16d. jelent meg a' Moniteurben.
Tartalma egyébiránt ugyanaz, mit már régebben,
bár nem hivatalos forrás után közöltünk. Így hát a'
szerződés forma szerint végrehajthaték, de annak
főpontjai, algiri újabb tudósítások szerint sikertelen-
ül maradtak. Lamoriciere tábornok 's helyettes
kormányzó ugyanis megkezdé ezen tárgyban a' ma-
rokkai udvarral értekezést, de a' szultán feleletei ép
olly tekervényesek, mint háboru kezdetekor, 's egy
esepet sem ügyekszik Abdelkader iránt megnyugt-
tatni Franciaországot. A' határ-elintézés sem tör-
tént még meg, mint szintén a' foglyok kieserlétet-
ése sem. Azon marokkaiak, kik Isly és Mogadornál
elfogattak, még Merselkebirben, azon francziák

pedig, kik a' marokkaiak kezébe estek, az ország
belsejében tartatnak. Lamoriciere helytartói székét
ideigl. azért tevő Oranba, hogy a' marokkai ügyek
tökéletes tisztára hozassanak; miket a' mostani sta-
tus-quoóban nem igen jó lenne a' kamrák elé terjesz-
teni.

Dec. 17d. a' követek nagyobb része már Páris-
ba érkezék. A' minisztereket szintén meglepik né-
melly helyérleki kérdések mi hamarabb eldöntetése
végett. E' tekintetben igen nagy szolgálatkészség
uralkodik, mert örömet le ohajtnák kötelezni azon
követeket, kik még sem hidegek, sem melegék. A'
trónbeszédet többszer vitatás alá hozák már a' mi-
nisztertanácsban, de még iránta ninesenek tisztá-
ban. Guizot és Montalivet meghasonlottak, mellynek
lényeges oka az Orleans ház iránti személyes haj-
lamban gyökerezik. A' kabinet a' követkamrai el-
nökválasztásra nézve nagy zavarban van. Az udvar
határozottan Dupint akarja; míg Guizot Sauzet ba-
rátjaival, kik meglehetősen fenyegető állást mutatnak
jó egyetértésben akar maradni. Thiers nyugton van
barátinak azonban szavát adta, hogy minden ha-
talmában levő parlamenti eszközt a' miniszterség
megbuktatására fordít. Molé gr. a' napokban több
izben beszélgetett a' királlyal; Thiers is megfor-
dult egyszer az udvarban. Montpensier hgnék Maria
Luiza infansnővel házassága még nem ért meg. bár-
mit beszéljenek arról nyilv. lapok. Hire szárnyal,
mikép Krisztina királyné a' francia udvart ezen hó-
napokban meglátogatandja.

Törökország.

— Albania újra vérengzések színhelye volt;
a' határt nem ismerő önkénytel folytatott katonaszedés
annyira elkésztette a' hegylakókat, hogy ezek ismét fey-
vert fogtak 's az illető tartomány-kormányzó rendelke-
zésnek ellenszegültek; legborzasztóbb vala ez útköz-
teknél azon körülmény miszerint a' hirtelen összeszedett
alban hadcsapatok saját rokonaiak 's véreik ellen valá-
nak kénytelenek harcolni; mnd két résziől számtalan
esett el, még több sebesített meg — végre a' láza-
dók visszanyomattak, 's legtöbbben fegyvereiket lerak-
va megadák magokat, míg egy elszánt csapat a' hegyek
felé vonult készebb levén meghalni mint az eddigi zsar-
lásokat tovább tűrni. Ugy látszik a' kormány maga is so-
kallja e' szegény hegyi nép zaklattatását 's komoly száu-

déka a' vérengzéseknek véget vetni; ez okból azon tar-
tományi két fő parancsnok, kik az albániai zavarok fő-
okozójiként tekintettek, a' nagyur trónja elébe idéztet-
ték számot adandók sáfárkodásukról. Az afrikai moz-
galmaknak hasonló kimenetét várhatni; terhelten érke-
znek a' tripolisi partokról hajók olly hadifoglyokat hoz-
va, kik százanokint fognak a' különzredekre soroz-
tatni azok mellett katonáskodók, kik ellen mint lázadók
fegyvert fogtak. — Ki előtt tudva van hány nemzetbe-
liek gyűlhelye Konstantinápoly főleg pedig ennek ten-
gerre néző külvárosai, egyszersmind pedig ismeri né-
mily a' viszonyokat, mik magány-törvények és bi-
ráskodás tekintetében e' külön népfajokra főnállottak:
igen könnyen elgondolhatja, mi tömérdék bonyolodás 's
zavarral volt ez ügy összekapcsolva: e' zavarok legu-
jabbban gyűlölséggé sőt nyi.ványos ellenségeskedéssé
fajultak török 's francia fél között elannyira, hogy az
eddigiek változtatás iránt komolyan kelle rendelkez-
ni: e' czélekből új szerkezetű rendőrség 's illetőleg bír-
kodás jöve létre, melly nagyobb részt ugyan török tiszt-
viselőkből áll, ugy azonban hogy a' külénhatalmak szin-
te neveznek magok részéről képviselőket. E' vegyes bi-
zottság fog itélni olly esetekben, midőn török és fran-
cia a' pörösfelek. — Ha az előzvények nem csálnak,
a' török kormány olly befolyásoknak kezd engedni, mely-
lyek a' dolgok eddigi menetét könnyen megváltoztathat-
ják; eddigelé tulnyomó befolyással bírt Anglia; ugy
látszik, mintha e' részben új fordulat mutatkoznék. Az
angol polit. öösmérve: annál hidegebb nyugalommal
számítgatni; minél erősebb lábon állnak ügyei; ennél-
fogva nem ok nélkül gyaníthatni némi megingást, vala-
hányszor e' hideg számítók hánykolódnak vagy épen in-
dulatoskodnak. Sir Stratford Canning órákig tartó ma-
gányértekezés után (a' nagyvezérrel) nem minden föl-
indulás nélkül hagyá el Konstantinápolyt, mint mond-
ják csupán azért hogy egy kis — sőt ahajzást te-
hessen. E' magány conferenciákról annyi tudatik, misze-
rint az angol miniszter több tekintetben rosszalá a' török
kormány eddigi eljárását, 's többi közt követelék, hogy
azon fönnenhirdetett humanus elveket, mikre a' kon-
stantinápolyi kabinet annyira büszke, valahára életbe
is kellene léptetni, 's főleg némely tartományokat illető-
leg elejét venni azon kebellázító zsarnokoskodásnak,
melly a' sanyargatott népet már is közel vivé a' kétség-
beeséshez.

É R T E S Í T Ó.

A Magyar Gazdasági Egyesület által kiadott „Magyar Gazda“

czimű folyóirat 1845ki folyamára az előfizetési díj felévenként 4 p. forint megmarad-
ván, az illető t. cz. olvasó közönség tisztelettel értesítetik, miszerint januártól kezd-
ve az „O k s z e r ű k a l a u z“ második kötetéből minden hónapban két nyvi fog
megjelenni ollyformán, hogy e' második kötet is egy év alatt 24 iven befejeztessék.
Lapjaink egyegy száma továbbá havonként a' mezőgazdasági munkák havi tárat
adandja Do m b a s l e nagyhirű gazda után, mint olly tanulságos olvasmányt, melly
minden rendű gazdáink figyelmére méltán érdemes. Előfizethetni a' „Magyar Gaz-
dára“ az Egyesület titoknokai hivatalában (üllői ut gr. Károlyi ház.) a' nemzeti
casino könyvtárnokánál b. Antal Mihály urnál, végre minden kir. postahivatalnál.

Az 1845ik közönséges esztendőre szolgáló „Mezei Naptár“

czimű gazdasági kalendáriom még nagy mennyiségben kapható mind az előadói hi-
vatalban (Ilkeyház 2ik emelet hatvani utcában.) mind a' pesti könyvkereskedők-
nél, ugy számos könyvkötőnél a' vidéken. A' tavalyi eladáshoz képest nem mutat-
kozott eddig nagy emelkedése a' részvétnek, mintha a' közönség nagyobb része re-
stelné azt megszerezni, mihelyt az olcsón árulatik, hozzá levén a' roz és drága ka-
lendáriomokhoz szoktatva. Ohajtanók, hogy bekövetkező gyors kelet miatt hibás
ítéletünkön minél előbb pirulnunk kellene. Pest, dec. 17kén 1844. Török János m.
g. egy. titoknok. 3-3

Hirdetvény.

Tettes Hevesmegyében fekvő Tisza-
füred m. város 4 mérföld távolságra esvén
a' leveleit eddig kézbesítő kunkarczagi
postaállomástól, e' távolság okozta 's
gyakran két heti késedelmezés kikerül-
hetése tekintetéből, a' mezőkövesdi —
hetenként kétszer járó — postaállomással
jött közlekedésbe: ugyanazért tisztelet-
tel szólittatnak föl ugy a' postaállomások
hivatalnokai, mint a' Füreden lakókkal
levelező t. cz. egyedek, hogy 1845 évi ja-
nuár 1sőjétől kezdve, minden — Tisza-
füredre szóló — levelet, hírlapokat a' me-
zőkövesdi es. k. postaállomáshoz szíves-
kedjenek utasítani. 1-2

Hirdetvény.

A' fóm. m. kir. udv. kincst. rendelé-
séből közhírré tétetik, hogy a' megürült
kalocsai érseki uradalomhoz tartozó tek-

n. Bacs megyében fekvő Bács városában
reánk legközelebb jövő 1845 évi januari-
us hó 9dik 's több ezt követő napjain, a'
tiszttartói lakon, árverés útján el fognak
adatni a' Branyevina nevű erdőben léte-
ző kített III. és IVdik vonalon 67dik szám-
tól a' 134. számig és így 68. szám alatti
félholdakból álló fenálló erdőrezek; nem-
különb.

868 ölet tevő kész kemény tűzifa, vala-
mint a' bácsi magtárban létező mintegy
1086 pozsonyi mérőt tevő árpa és 2348 po-
zsonyimérőt tevő csős kukorica mennyi-
ség, hasonlón azon alkalommal haszon-
bérbe fog adadni az ezen uradalombeli pi-
ócza fogásnak joga. 1-3

Köszönet 's ajánlkozás. Mid-
dön alulirt a' t. gyöngyösi és szomszéd
táji közönségnek jelenté, hogy majd 7 é-
vigleni foglalkozás után czukrászholját

a' főlégi nemesi Casinoépületből czélsze-
rűn 's dízesen rendezett saját lakába (me-
gye-utca a' főtérről a' katonai lakanyá-
hoz vivő irányban) helyezé át, egyuttal
20, buzgóbb köszönetét nyilvánítani bá-
nyaz eddigi kegyes pártfogásért és szí-
ves bizalomért, 's a' minél gyakorbib lá-
togatást ezentulis tisztelettel kéri. Lak-
bér-mentesség, 's a' szükséges czikkék
futányos beszerzése lehetővé teszik jü-
vendőre a' megrendelendő czukorsütemé-
nyeknek eddiginél olcsóbb kiállítását,
minélfogva folytonos pártoltatásra szá-
míva magát a' nagyérdemű gyöngyösi
és szomszédvidéki közönség kegyeibe a-
lázasan ajánlja Gyöngyösön szolgálatra
mindig kész **Krássy József** czukrász.
3-3

Eladó gyárépület Magyarországhban

Sopronyól 1., Bécshez pedig 6 órá-
nyira fekvő, gyárnak igen alkalmas nagy
épület mellék-épületekkel 's nagy udvar-
terekkel — melly fadtis tájékon, hol a'
kőszének mázsája 5-6 krjával megsze-
rehető és télen be nem fagyó folyóvíz
mellett fekszik — szabad kézből eladó.
A' vételpénz nagyobb részt az épü-
leten — melly egyszersmind curialis épü-
let — maradhat és kényelmesség végett
részenkint eloszthatandó. Bővebb értesí-
tés adatik Pesten bálvány-utczai 191 szám
alatti 1ső emeletén levő hivatalban. 3-3

Gabonár váltó garasban, Pesten pesti, egyebütt pozs. mérőt ertve.

	Tiszabura	Kőszeg	Rozs.	Arpa	Zab.	Kukorica
Pesten, decemb. 27. (pesti m.)	110-128	72-86	66-74	60-65	54-60	60-65
Komáromban, nov. 16. (posz. m.)	60-75	—	—45	—35	—42	—44
Uj-Bécsén, „ 15. „ „	70-75	55-60	—50	—42	—35	—45
Baján, „ 21. „ „	70-84	48-55	50-60	42-41	35-40	48-52
N.Szombatban „ 20. „ „	94-106	—	66-69	48-52	37-39	—
Mosonyban „ 19. „ „	90-113	—	60-75	42-47	40-45	50-75
Temesvárott „ 17. „ „	86-109	—	—60	46-53	40-43	74-52
Miskolczon „ 16. „ „	65-70	55-60	47-52	33-40	27-30	38-40

Dunavizálás: dec. 27kén: 5' 4" 0" a' 0 fölött.

Hasznos és olcsó Karácsoni ajándékok

Kilian és társa
pesti könyvvarosok és kiadóknál vácsi ut-
czában, Parkfrieder-házban és minden
honi könyvvarosoknál:

A' kis Gyula könyve.
Fürgenez fiuk 's jó kis leánykak számára.
Irta
Döbrentel Gábor.

Másdik bővített kiadás. Színezett kö-
rajzzal. 8rét borítékba kötve 1ft p p.

Kilian és társa
pesti könyvvaros és kiadóknál vácsiteuzá-
ban, Parkfrieder házban és minden honi
könyvvarosnál:

Kisfaludy Károly
minden munkái.

Hat kötetben a' Kisfaludy-társaság meg-
bizásából szerkeszté S c h e d e l Ferecz.
Negyedik kiadás.

n. 12d. rében, borítékban 7 fr. — eg'sz
vászonba keményen kötve, aranyozott
sarkkal 8ft 30 xr: 's aranyozott táblával
9ft p p.

Mint hogy 1845 évre egy Zsebkönyv sem
jelenik meg: ezen különben is nagybecsu
munka a' legszebb és legolesőbb karácso-
ni és ujesztendei ajándéku szolgál. 2-2